

برای ثبت شکایت دادگاه نوید!

این دعا را حتما از خیلی‌ها که پای‌شان به دادگاه باز شده شنیده‌اید.

مهدیه تقوی راد: «انشاءالله گذرت به دادگاه نیفتد»؛ این دعا را حتما از خیلی‌ها که پای‌شان به دادگاه باز شده شنیده‌اید.

البته که رفتن به دادگاه چه شاکي باشید و چه متشاکي به خودي خود يعني دردسر، اما احتمالا منظور اصلي در چنین دعا و آرزويي به شلوفي و پیچیده بودن روال کارها در محاکم قضايي مربوط مي‌شود. سيستم اشتباه در رسيدگي به دعاوي باعث تراکم بالا در دادگاه شده و حالا کمترین کاري در این حوزه مساوي اتلاف وقت چند روزه است. «الکترونیک شدن خدمات» حتما یکی از کلیدهاي این قفل است؛ موضوعي که در دستور کار قوه قضاييه قرار دارد. با تحقق دادرسي الکترونیک بسياري از سفرهاي غير ضروري به مقصد دادگاه حذف، محاکم خلوت‌تر مي‌شوند و مردم مي‌توانند همه کارهاي خود را از طريق يك سايت اينترنتي انجام دهند. قانون آيين دادرسي کيفري جديد هم به‌طور مفصل موضوع دادرسي الکترونیک را مورد توجه قرار داده و قوه قضاييه را براي تحقق این هدف مکلف به راه‌اندازي «شبكة ملي عدالت» کرده است. در گفت‌وگو با حجت‌الاسلام شهبازي، معاون رئيس قوه قضاييه و رئيس مرکز آمار قوه قضاييه جزئیات فعاليت این شبکه را بررسی کرده‌ايم.

الان حال و روز شبکه ملي عدالت چگونه است؟

مي‌دانيد که شبکه ملي عدالت که حدود 3 سال قبل توسط آيت‌الله آملی لاريجاني افتتاح شد مهم‌ترین هدفش هم ساماندهي ارتباطات الکترونیک در دستگاه قضا و دسترسی به اطلاعات از ساير دستگاه‌هاي دولتي، نهادهاي عمومي و غيردولتي، شخصيت‌هاي حقوقي و بخش خصوصي است. ضمن اینکه در استفاده از این شبکه پروژه‌هاي زيادي زير مجموعه شبکه عدالت قرار مي‌گيرند که مهم‌ترین آن ارتباط با دولت است که اکنون به وسيله شبکه پیام دولت و شبکه عدالت این ارتباط بين قوه قضاييه و دولت برقرار شده است.

منظورم این است که آیا الان به‌طور کامل و با حداکثر ظرفيت فعاليت مي‌کند؟

الان شبکه ملي عدالت کامل شده است. اقدام مهم انجام شده است که شبکه گسترده ملي عدالت به يك شبکه ملي تبديل شده است. مهم‌ترین مزيت آن این است که در بستر اينترنت فعاليت نمي‌کند و تحت اينترنت است. اما هنوز تعدادي از سازمان‌ها و نهادهايي که بايد در این شبکه ما را ياري کنند هنوز به‌طور کامل به این شبکه وصل نشده‌اند و بعضا به‌صورت پايلوت فعاليت مي‌کنند.

دقیقا کدام سازمان‌ها؟

اکنون دفاتر اسناد رسمي به‌صورت پايلوت دارند با ما همکاري مي‌کنند و سازمان پزشکی قانوني هم به‌طور کامل به این شبکه وصل نشده است. اميدواريم در آینده نزديک این اتصال برقرار شود. اتصال به نيروي انتظامي و بانک مرکزي و سازمان زندان‌ها هم تقريبا در همين وضعيت است.

مهم‌ترین خدمتي که شبکه ملي عدالت قرار است به مردم ارائه کند چیست؟

استفاده از این شبکه از بسياري رفت‌وآمدها در شهر کم مي‌کند و باعث خلوتي دادگاه‌ها نيز مي‌شود. چرا که بخشي از ازدحام‌ها در دادگاه‌ها به دليل ثبت دادخواست است، که معمولا یکی از اتاق‌هاي مجتمع‌هاي قضايي به این امر اختصاص داده شده. با راه‌اندازي شبکه عدالت این اتاق‌ها در مجتمع‌هاي قضايي خلوت شده. با ثبت هر دادخواست 2.5 سفر درون شهري حذف مي‌شود. نکته ديگر که در آيين دادرسي هم به آن اشاره شده این است براي افرادي که از طريق شبکه ملي عدالت دادخواست‌هاي خود را ثبت کنند تا نيم درصد هزینه‌ها کاهش مي‌کند.

پس لازم نيست مردم براي ثبت دادخواست به دادگاه‌ها مراجعه کنند؟

مردم مي‌توانند با مراجعه به درگاه خدمات الکترونیک قوه قضاييه به نشاني www.adliran.ir دادخواست‌شان را ثبت کنند و

نیازي به مراجعه به دادگاه نیست. در این صورت با اضافه کردن منضمات پرونده به دادخواست خود تنها باید برای ثبت پرونده و گرفتن شماره پیگیری به دفاتر خدمات الکترونیکی قوه قضاییه مراجعه کنند و همین باعث می‌شود مردم مراجعه کمتری به مراجع قضایی داشته باشند.

مردم برای پیگیری پرونده چه باید بکنند؟

با توجه به اینکه شماره تلفن افراد در پرونده ثبت می‌شود با استفاده از سامانه اس‌ام اس مراحل طی شده و پرونده به اطلاع خواهان می‌رسد.

این طرح اس‌ام اس شامل ابلاغ‌های کاغذی هم می‌شود؟

برای این موضوع سامانه ابلاغ در دست طراحی است که براساس آن تمام ابلاغ‌ها الکترونیک می‌شود و افرادی که به اینترنت دسترسی دارند با مراجعه به این سامانه می‌توانند ابلاغ خود را دریافت کنند که به این ترتیب ابلاغ‌های کاغذی تا حد زیادی جمع‌آوری می‌شود. به این ترتیب با استفاده از رمز عبور و نام کاربری که به مراجعه‌کننده داده می‌شود افراد می‌توانند بدون مراجعه به دستگاه قضا و با رجوع به سامانه ثنا رمز عبور خود را دریافت کنند. به این ترتیب طرفین پرونده از طریق پیامی که از طریق تلفن همراه برای آنها ارسال می‌شود متوجه ابلاغیه می‌شوند.

این سامانه از چه زمانی راه‌اندازی می‌شود؟

در سامانه ثنا ثبت الکترونیک و احراز هویت افراد پیگیری می‌شود و قرار است با کارت هوشمند ملی همخوان شود. پیش‌بینی می‌کنیم این سامانه سال آینده اجرایی شود که از طریق آیین‌نامه ابلاغ حضوری حذف و ابلاغ الکترونیک جایگزین ابلاغ‌های کاغذی می‌شود. به این ترتیب برخی موارد که بنا به دلایلی ابلاغ‌ها به دست هر یک از دو طرف دعوا نمی‌رسید دیگر تکرار نمی‌شود. چرا که تاکنون 40 درصد از ابلاغ‌های قضایی به دلایل متعدد به دست صاحبان آنها نمی‌رسید. اما باید توجه داشت که امکان احراز هویت به وسیله رایانه وجود ندارد و افراد حتماً باید یک‌بار به مراجع قضایی مراجعه کنند و بعد از این هر بار که به سامانه مراجعه شود، احراز هویت به شکل الکترونیک خواهد شد؛ در آینده نحوه احراز هویت با کارت هوشمند ملی همخوان خواهد شد.

این سامانه چقدر صرفه جویی اقتصادی برای قوه قضاییه دارد؟

سال گذشته حدود 5/14 میلیون پرونده به قوه قضاییه وارد شد که به‌طور متوسط هر پرونده 4 ابلاغیه را به همراه دارد اگر هر پرونده برای ابلاغ 2 هزار تومان هزینه پستی و 800 تومان هزینه پرسنلی و خدماتی نیاز داشته باشد با استفاده از ابلاغ الکترونیک سالانه 5/62 میلیارد تومان صرفه‌جویی انجام می‌شود. این در حالی است که پرونده‌ها 2 نفر خواهان و خواننده داشته باشند. اما اگر ابلاغ‌ها در پرونده را 6 مورد در نظر بگیریم صرفه جویی به بیش از 243 میلیارد تومان می‌رسد.

پس حضور فیزیکی نیروی انتظامی در ابلاغ‌ها کم‌رنگ می‌شود؟

در رابطه با ابلاغ، ضابطان قضایی موظف شدند ارتباط خود را با پرونده از طریق سامانه الکترونیک انجام دهند که این کار یکی از وظایف ناجا است اما قرار شده امکانات الکترونیک در سراسر کلانتری‌ها لحاظ شود. به همین منظور طرح پایلوتی بین کلانتری یوسف‌آباد و مجتمع قضایی خارك اجرا شده و مکاتبات بین ناجا و قوه‌قضاییه از این طریق انجام می‌شود.

اطلاعات زیادی از افراد و پرونده‌های قضایی مردم در این شبکه موجود است. برای امنیت آن فکری کرده‌اید؟

همانطور که گفتیم شبکه ما در بستر اینترنت فعالیت می‌کند اما با این حال برای تأمین امنیت شبکه راهکارهایی از طریق فایر وال و تدبیرهای سخت افزاری و نرم افزاری برای امنیت شبکه تدارک دیده شده است. اما این را هم بگویم که شبکه ملی اطلاعات هم هنوز به‌نظم راه‌اندازی نشده البته کارهای خوبی در وزارت ارتباطات انجام شده اما هنوز این شبکه به فعلیت نرسیده است.

قرار بود برای دادرسی الکترونیک آیین‌نامه‌ای هم ابلاغ شود که انگار هنوز خبری نیست!

این آیین‌نامه تدوین شده، هم‌اکنون مراحل نهایی را سپری می‌کند و ابتدای سال آینده ابلاغ خواهد شد. در این آیین‌نامه

استفاده از سامانه‌های الکترونیک از جمله امور ابلاغ الکترونیک و نحوه استفاده از سامانه‌های مخابراتی و اینترنتی و همچنین ابلاغ‌ها تدوین شده است که در حال حاضر این آیین‌نامه مراحل نهایی را سپری می‌کند.

نامه‌نگاری در قوه قضاییه حذف می‌شود

الان مکاتبات قوه قضاییه با دولت در حد پایلوت مکانیزه شده اما سراسری شدن آن احتیاج به آیین‌نامه دارد که صدور و ابلاغ این آیین‌نامه هم زمانبر است. تمام مکاتباتی که از طریق دولت به قوه قضاییه وارد می‌شود از طریق سامانه سراسری دولت (شبکه پیام) انجام می‌شود و زمانی که این مکاتبات وارد سرور ما می‌شود، آنها را از طریق شبکه عدالت به سراسر کشور می‌فرستیم. ضمن اینکه نرم‌افزار دستور هم به صورت سالانه در حال به روز رسانی است اخیرا نمایه‌های قوانین را از روزنامه رسمی دریافت کردیم. سایت دستور (سایت اطلاعات قوانین و مقررات کشور) را هم در دست گسترش داریم که در آینده‌ای نزدیک آن را در اختیار قضات قرار می‌دهیم.